

УДК 165.194

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2023-1-20>

МЕХАНІЗМИ МАНІПУЛЯТИВНОГО ВПЛИВУ ПУБЛІЧНОГО МОВЛЕННЯ НА АУДИТОРІЮ

Калита Алла Андріївна,
доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри теорії, практики та перекладу французької мови
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
kalitanewadd@gmail.com
orcid.org/00000-0001-7912-912X

Клименюк Олександр Валеріанович,
кандидат технічних наук, провідний науковий співробітник,
професор Центру кар'єрного зростання
Міжнародний університет фінансів
san-aleksandr@ukr.net
orcid.org/00000-0002-5957-5488

Тараненко Лариса Іванівна,
доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
larysataranenko@gmail.com
orcid.org/00000-0002-4533-9986

У статті з позицій енергетичної теорії мовлення обґрунтовано системну міждисциплінарну планетарну модель механізму реалізації впливу публічного мовлення на аудиторію. Уніфіковані елементарні графічні образи психічних сфер духовного буття мовця і слухачів поділено на моделі на три умовно автономні сфери (екзистенційну, ментальну і трансцендентну). Показано, як у них здійснюється перебіг саморозвитку когнітивних процесів мислემовлення і миследій учасників комунікації, наслідком якого стає виникнення феномена маніпулятивної дії публічного мовлення. Модель демонструє, що адекватне декодування змісту публічної промови забезпечується лише за наявності зони спільного соціокультурного простору мовця і кожного з представників слухачької аудиторії. Зауважено, що, незалежно від офіційного соціального статусу слухачів, у реальних умовах комунікації завжди присутні індивіди з різними рівнями внутрішньої культури: високим, середнім і низьким. Наголошується, що для привертання уваги слухачів усіх культурних рівнів публічний лідер має використовувати різні комплекси мовних і позамовних засобів маніпулятивного впливу.

Розглядом особливостей функціонування енергетичних механізмів стохастичного саморозвитку мислემовлення і миследій публічного мовця під час спілкування з аудиторією показано, що концептуальне поле його пам'яті створюється на основі смисломістких нейрон-концептів, які різняться за рівнем енергетичного потенціалу та, взаємодіючи між собою за законами синергетики, створюють простір комунікативної культури мовця.

Розкриттям енергетичних механізмів породження й декодування маніпулятивної інформації автори доводять, що, по-перше, промова сприймається слухачами відповідно до їхнього культурного рівня як інваріантної єдності генетично природжених та соціально набутих енергетичних потенціалів концептів-значень, накопичуваних протягом життя у їхній пам'яті. По-друге, ступінь маніпулятивного впливу публічного мовлення на аудиторію залежить від енергетичного резонансу концептів-смишлів і концептів-емоцій, трансльованих на аудиторію, з енергетикою подібних концептів у пом'яті слухачів. По-третє, породження інформації психо-когнітивною системою публічного мовця та її декодування слухачем відбуваються за однаковими механізмами, але здійснюються у зворотній послідовності.

Підкреслено, що обґрунтована модель здатна слугувати основою для розробки методик дослідження психо-енергетичної специфіки процесів і явищ маніпулятивного впливу мовця на аудиторію, а також для подальшого конвенціонального вироблення міждисциплінарних понять когнітивістики.

Ключові слова: планетарна модель, когнітивні процеси, мислემовлення і миследії, енергетичний механізм, концепт, маніпулятивний вплив, мовець, аудиторія, публічна комунікація.

MECHANISMS OF THE PUBLIC SPEECH MANIPULATIVE INFLUENCE ON THE AUDIENCE

Kalyta Alla Andriivna,

Doctor of Philology, Professor,
Professor at the Department of Theory, Practice and Translation of French,
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
kalitanewadd@gmail.com
orcid.org/0000-0001-7912-912X

Klymenyuk Oleksandr Valerianovych,

PhD, Chief Researcher,
Professor at the Career Development Center
International University of Finance
san-aleksandr@ukr.net
orcid.org/0000-0002-5957-5488

Taranenko Larysa Ivanivna,

Doctor of Philology, Professor,
Head of the Department of Theory, Practice and Translation of English
National Technical University of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"
larysataranenko@gmail.com
orcid.org/0000-0002-4533-9986

The paper substantiates a systemic interdisciplinary planetary model depicting the mechanism of the public speaking impact on the audience viewed from the standpoint of speech energetics theory. The elementary unified graphic images of the psychic spheres of speaker's and listeners' spiritual being are divided in the model into three conditionally autonomous spheres (existential, mental, and transcendental). The model shows the way these spheres carry out self-developing cognitive processes of the interlocutors' thinking-and-speaking and thinking-and-acting activities while communicating, that result in public speech manipulative effect. The model demonstrates that the adequate decoding of the public speech content is ensured only by the presence of a zone of the speaker's and each listener's common socio-cultural space. It is pointed out that, regardless of the listeners' official social status, in real communication there are always some individuals with different levels of the internal culture: high, medium, and low. It is emphasised therefore that to attract the attention of the listeners of all cultural levels, a public leader should use various sets of verbal and non-verbal means that perform a manipulative influence.

By way of examining the functional specificity of the energetic mechanisms of a stochastic self-development of the public speaker's thinking-and-speaking and thinking-and-acting processes while communicating with the audience, the authors show that the conceptual field of his/her memory is created on the basis of meaningful neuron-concepts that differ in the level of energy potential and are capable of forming the space of the speaker's communicative culture while interacting with each other according to synergetics laws.

By revealing the energetic mechanisms of the manipulative information generation and decoding, the authors prove that, firstly, speech is perceived by listeners in accordance with their cultural level viewed as an invariant unity of genetically innate and socially acquired energetic potentials of concepts-meanings accumulated in their memory throughout life. Secondly, the degree of public speech manipulative influence upon the audience depends on the energy resonance of concepts-meanings and concepts-emotions when broadcast to the audience, with the energy of similar concepts in the listeners' memory. Thirdly, the generation of information by the public speaker's psycho-cognitive system and its decoding by the listener are based on the same mechanisms, however performed in the reverse sequence.

It is emphasised that the substantiated model can serve as a foundation for the development of methods for studying the psycho-energetic specificity of the speaker's manipulative influence upon the audience, as well as for the further conventional advancement and elaboration of the interdisciplinary notions of cognitive science.

Key words: *planetary model, cognitive processes, thinking-and-speaking and thinking-and-acting, energetic mechanism, concept, manipulative influence, speaker, audience, public communication.*

Вступ. Поступовий історично неухильний рух людської думки у бік усе більш глибокого пізнання комунікативних явищ і феноменів, що їх вивчають когнітивні науки, за причинами виникнення його прийнято умовно поділити на необхідність задоволення нагальних потреб соціальної практики та потреб розвитку самого наукового знання.

Що стосується запитів соціальної практики, то, з одного боку, на теперішній час спеціалістами-практиками з комунікативної взаємодії завдяки стихійно-емпіричній пізнавальній діяльності опановано значну кількість практичних методів, прийомів і засобів маніпулятивного впливу публічного мовця на аудиторію. Це вбачається цілком законо-

мірним, оскільки набуття ними цих навичок відбувалось протягом багатьох століть.

З іншого боку, виникнення на основі науково-пізнавальної діяльності та подальший бурхливий розвиток сучасної когнітивістики як міждисциплінарної науки, загострили необхідність поглиблення наявних уявлень і розробки низки теоретичних моделей, що описують механізми спілкування лідера-мовця з аудиторією. У зв'язку з цим, зростає **актуальність** створення системної моделі публічної комунікації, що має віддзеркалювати особливості стохастичної взаємодії когнітивних процесів, перебіг яких відбувається у психічних сферах і мовця, і кожного представника аудиторії.

Тому **метою** започаткованого нами теоретико-методологічного пошуку було обґрунтування системної міждисциплінарної моделі-схеми для наочного поглиблення наукового знання про когнітивні механізми маніпулятивного впливу публічного мовлення на аудиторію.

Методологія дослідження. Зауважимо, насамперед, що проведений попередній методологічний аналіз показав доцільність створення планетарної моделі, яка має відображати особливості саморозвитку у психіці кожного слухача тих чи тих когнітивних процесів, за результатом перебігу яких і виникає феномен маніпулятивного впливу публічного мовця на аудиторію. Оскільки когнітивні процеси мислення і мислєдій будь-якого індивіда відбуваються, як відомо, у трьох умовно автономних сферах його духовного буття: екзистенційній, ментальній і трансцендентній, то необхідність їхнього віддзеркалення на моделі-схемі також була для нас очевидною. За цих умов, звертаючись до опису ідей модельного образу відомої в когнітивістиці піраміди Клименюка О.В., де йдеться про емоційне, емо-раціональне, раціональне мислення та свідомість індивіда, підкреслимо таке.

Екзистенційне буття людини відбувається у царині її позасвідомого і ґрунтується на емоційному мисленні, яке здійснює свій перебіг за рахунок енергетичної взаємодії емоційних концептів, що зберігаються у пам'яті цієї людини. Зміст такого буття не може бути викладеним мовою понять, проте він підлягає частковому відтворенню через результати актуалізації самого емоційного мислення.

На відміну від цього, когнітивні процеси ментального й трансцендентного буття індивіда розгортаються у царині його підсвідомості. Основою ментального буття людини є енергетична взаємодія емоційних та емо-

раціональних концептів. На рівні ментального буття у взаємодії з емо-раціональними концептами беруть участь лише найбільш енергетично насичені емоційні концепти або їх комплекси, що були сформовані у хаосі екзистенційного буття індивіда. При цьому природа цих концептів є різною: це можуть бути і концепти-інстинкти, і концепти-емоції. Більше того, за механізмом породження обидва їх різновиди можуть поділятися на генетично вроджені й соціально набуті.

Що стосується емо-раціональних концептів, то їх тезаурус у пам'яті людини є, зазвичай, максимальним, оскільки концепти-прототиби, концепти-аналоги та концепти-табу (почуттів, емоцій, відчуттів, понять, образів, передбачень, типових дій, суджень, емоційно-духовних реагувань, мисленневих операцій, концептів-сценаріїв тощо) індивід набуває протягом усього життя. До цього слід додати наявність у пам'яті кожної людини аналогічної кількості діалектично неминуче пов'язаних з ними аконцептів. Зрозуміло й те, що завдяки максимальній кількості й високим енергетичним потенціалам тезаурусів емоційних та емо-раціональних концептів, розгортання хаосу когнітивних процесів у сфері ментального буття індивіда носить переважно турбулентний характер.

Особливістю сфери трансцендентного буття індивіда є сама специфіка перебігу притаманного їй раціонального мислення. Вона полягає в тому, що у сфері раціонального мислення етичні, естетичні та правові концепти здебільшого енергетично блокуються.

Слід також розуміти, що, хоча свідомість людини не здатна повністю контролювати хаотичний саморозвиток когнітивних процесів мислення і мислєдій у її психіці, вона спроможна контролювати результати їхнього перебігу в цілому та дозволяти подальшу комунікативну матеріалізацію або накладати на це певні табу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для того, щоб краще уявити реальні масштаби складнощів перебігу когнітивних процесів, які розгортаються під час комунікації у психіці публічного мовця та кожного представника його аудиторії, достатньо, на наш погляд, побудувати модель їх взаємодії за аналогією з певною планетарною системою. У такому разі сукупності духовних сфер мовця і кожного конкретно взятого професійно або прагматично орієнтованого слухача набуватимуть, у певному розумінні, характерних ознак окремої планетарної системи,

а механізм енергетичної взаємодії їх існуючої множини – ознак і властивостей явищ, які відбуваються у цій системі. Реалізовану саме на цих підставах модель представлено на рис. 1.

Продовжуючи метафоричний опис уявної системи, ми будемо виходити з основних теоретико-гіпотетичних положень і користуватися міждисциплінарним понятійним апаратом фундаментальних праць (Калита 2007; 2016). Тому звернемо, насамперед, увагу на те, що у центрі моделі розташовано духовну сферу публічного мовця, когнітивні процеси мислёмовлення і миследій якого відбуваються, як зазначалось вище, у трьох умовно автономних сферах його духовного буття: екзистенційній (E_0), ментальній (М) і трансцендентній (Т).

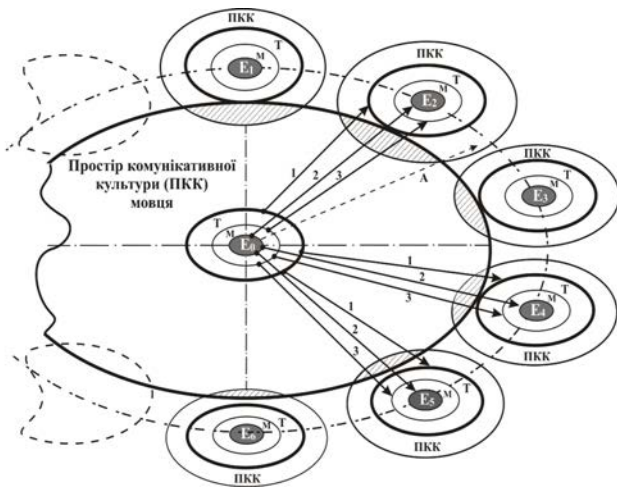

Рис. 1. Системна планетарна модель механізму маніпулятивного впливу публічного мовлення на аудиторію

Таке розташування духовної сфери публічного мовця нагадує, насамперед, про те, що від нього, як і від сонця у реальних планетарних системах, до духовної сфери кожного представника слухацької аудиторії ($E_1, E_2, E_3, \dots, E_n$) має надходити певна енергія, здатна приводити до збудження у його психіці відповідних когнітивних процесів мислёмовлення і миследій.

Під час комунікації лідера-мовця з аудиторією, ця психофізіологічна енергія виникає внаслідок майже автоматизованої безперервної активації енергетичних потенціалів популяцій нейронів, у пам'яті яких зберігаються певні концепти, тим чи іншим чином пов'язані з метою та ситуацією спілкування.

Між активованими таким чином нейронами відбуваються енергетично суперечливі взаємодії, результатом яких стає: енергетичне

підсилення одних за рахунок поповнення енергіями інших; виникнення енергетичного резонансу, внаслідок збудження двох або кількох функційно подібних нейронів; пригнічення енергетичного потенціалу менш активних нейронів більш потужними; повна дисипація енергії малопотужних нейронів (тобто їх видалення з пам'яті індивіда).

У цій взаємодії, зазвичай, беруть участь не лише відмінні за своїм енергетичним потенціалом концепти (або нейрон-концепти), а також різні за природою походження та складністю структур. До складних, здебільшого, відносять такі концепти, як: уявні картини, картини подібні репрезентації, мультіплікати, гештальти, фрейми, сценарії, схеми, звукові асоціативи, нав'язливі образи, почуттєві знаки, пізнавальні картини, знаки та їхні структури, ментальні речення, схеми, алгоритми фізичних і розумових дій тощо. Менш складними прийнято вважати концепт-поняття, концепт-символ, концепт-звук, концепт-запах, концепт-відчуття, концепт-образ, концепт-почуття тощо.

Тут і далі під **концептом** у загальному значенні цього поняття ми розуміємо певну обумовлену колективною свідомістю ментальну цілісність з притаманним їй ступенем віддзеркалення об'єктів або явищ реального світу, яка формується у свідомості у вигляді складного більш-менш чіткого образу або алгоритму дії, здатних зберігатися у пам'яті та постійно оновлюватися в результаті надходження й когнітивно-стохастичної переробки емоціональною сферою мислення індивіда нової перцептивної й логічної інформації.

За природою походження по відношенню до перцепції людини поширеним є диференціювання концептів на: зорові, слухові, почуттєві, відчуттєві та смакові. На рівні більш загальних ознак у співвіднесенні з механізмом породження дослідники часто поділяють концепти на логіко-понятійні, у формуванні яких беруть участь нейронні ансамблі лівої півкулі головного мозку людини, та емоційно-образні, що зароджуються у популяціях нейронів її правої півкулі.

За умовними сферами духовного буття людини, у яких під час перебігу мислення людини відбувається формування концепту, всі їх відомі множини можуть розглядатися як емоційні, ментальні або трансцендентні концепти. Що стосується категоріального структурування чи ступеня їх абстракції, то в системних схемах концепти набувають такої градації: концепт, підконцепт (концепт дру-

гого ієрархічного рівня), підпідконцепт (концепт третього рівня) і т. д. В окремих джерелах існують розподіли концептів за іншими їх другорядними ознаками, але в обсязі нашого розгляду особливої необхідності звертатися до них не виникає.

За цих обставин дослідники важливо чітко уявляти, що при наявності у мозку 10–14 мільйонів нейронів і додаткової кількості рогліальних клітин, що, перевищуючи у десять разів кількість самих нейронів, також беруть участь у мисленні людини (Azevedo et al, 2009: 533), обсяг результатів можливих енергетичних взаємодій нейрон-концептів є реально неосяжним. Слід також розуміти, що у процесі соціалізації, завдяки стохастичній самоорганізації різних видів пам'яті індивіда у вигляді сукупності певних нейронних сіток (або окремих популяцій нейронів), у його мозку відбувається формування тезаурусів емоційних, технологічних, звукових, образних та інших відомих нам концептів.

З погляду вивчення механізму породження мислемовлення та миследій людини особової уваги заслуговує те, що в її довгостроковій пам'яті зберігаються складні технологічні концепти-дії, структура яких охоплює певну кількість смисломістких елементів, а також зв'язки між ними та алгоритми їх взаємодії у різних комунікативних ситуаціях. У цих концептах й закодовані притаманні психіці індивіда послідовності розумових і фізичних дій, які він набуває як життєвий досвід реагування на певні подразники, що виникають у комунікації й оточуючій його реальності. З часом, у міру надбання людиною додаткового чи нового соціального досвіду, ці концепти-дії здатні трансформуватися, тобто, удосконалюватися у процесах свого саморозвитку її когнітивної системи.

Підкреслимо також, що джерелом психофізіологічної енергії, необхідної для когнітивної взаємодії таких різних за природою виникнення та функціональним призначенням концептів, в організмі людини слугує енергія її емоцій. Аксиоматичне положення чітко постулює, що *будь-які подразники або стимули, інформаційно-енергетичний потенціал яких не досягає рівня інстинктів екзистенційної сфери емоційного мислення індивіда, не здатні збуджувати жодні емоції чи почуття, а, отже, викликати чи впливати на перебіг процесів його мислемовлення і миследій.*

Простіше кажучи, поштовх для збудження емоцій надходить у психіку людини винятково від енергії її інстинктів. Це відбувається

таким чином. У відповідь на дію певного подразника або стимулу у нейрон, що є носієм інстинкт-концепту, який зберігає пам'ять про необхідну інстинктивну реакцію, через його відростки (дендрити) надходять сигнали від рецепторних клітин та зовнішніх чи внутрішніх подразників.

За умов постійного набуття нового життєвого досвіду на одному нейроні-інстинкті може бути задіяно понад 100 тисяч дендритних відростків, по кожному з яких поступатимуть нервові токи від будь-яких нейронів або рецепторних (сенсорних) клітин. Від дії таких токів (тобто, вхідних сигналів) нейрон збуджується і при досягненні певного енергетичного рівня відбувається його розрядка, а вихідні сигнали про збудження через аксон і відповідні розгалуження (коллатералі) миттєво надходять до множини інших нейронів. Максимальна кількість інших нейронів, одночасно активованих одним інстинкт-концептом, може досягати кількох сотень (Neuron; Barsalou, 2008: 622-626, 634-635). Зазвичай унаслідок цього у мозку людини активується ціла низка популяції нейронів, концепти яких тим чи іншим чином пов'язані у довгостроковій пам'яті людини саме з цим інстинктом. Тому, будь-яке енергетичне насичене почуття також здатне збуджувати певний генетично зумовлений чи соціально набутий концепт-інстинкт, який, у свою чергу, обов'язково активує відповідну зміну емоційного стану індивіда.

Звідси неважко зрозуміти, що інстинкт-концепту притаманний і прямиий, і зворотній енергетичний зв'язок з концептами-почуттями. Більше того, подібний реверсивно-енергетичний вплив може відбуватися і між концептами-змістами, і між інстинкт-концептами. Для цього необхідно лише, щоб концепт-зміст (наприклад, концепт-табу) набув у стохастичних процесах саморозвитку мислемовлення чи миследій індивіда енергетичного потенціалу, достатнього для активації/пригнічення енергії інстинкт-концепту. Лишається додати, що психофізіологічна енергія когнітивних процесів мислемовлення чи миследій актуалізується в організмі людини у таких формах: електричні імпульси (нервові токи), постійні електромагнітні поля (нейронів і нейронних мембран), електромагнітні коливання, електрохімічні явища, фотони тощо.

Наведений вище стислий виклад характерних особливостей функціонування енергетичних механізмів стохастичного саморозвитку

мислёмовлення та миследій публічного мовця під час спілкування з аудиторією переконливо свідчить, що концептуальне поле матриці його пам'яті створюється на основі смисломістких нейрон-концептів, що мають різне змістове насичення, різняться за рівнем енергетичного потенціалу і взаємодіють між собою за законами синергетики. У результаті їхньої взаємодії у мозку мовця створюється тимчасова енерго-динамічна надсистема простору його комунікативної культури (далі ПКК).

На моделі рис. 1 проказано, що ця, обмежена умовною оболонкою, надсистема охоплює духовну сферу публічного мовця (E_0) й перетинається з частковими просторами комунікативних культур подібної надсистеми ПКК кожного представника ($E_1, E_2, E_3, \dots, E_n$) слухачької аудиторії. Заштрихованими на моделі ділянками перетину ПКК мовця з ПКК кожного окремого слухача нами позначено зони їх спільного соціокультурного простору, наявність яких і надає слухачеві можливість адекватного декодування змісту промови. Звернемо увагу на те, що за розміром ці ділянки є різними на моделі. Цим підкреслено необхідність урахувати під час опису механізмів впливу публічного мовлення на аудиторію реальну дійсність, в умовах якої у будь-якій аудиторії незалежно від офіційного соціального статусу її представників завжди будуть присутні індивіди різних рівнів внутрішньої культури: високого, середнього і низького. При цьому зрозуміло, що, з одного боку, з пониженням культурного рівня слухача зона його спільного з мовцем соціокультурного простору звужується, а, отже, зменшується і його здатність до адекватного декодування ідей лідера-мовця. З іншого боку, зважаючи на це, для досягнення своїх цілей лідер має вдаватися до певних комплексів засобів маніпулятивного впливу, розрахованих на привертання уваги слухачів усіх трьох культурних рівнів. Сутність технологічно-комунікативного прийому з використанням зазначених комплексів полягає у доборі мовцем таких комбінацій засобів спілкування, які є найбільш поширеними у середовищах представників цих культурних рівнів.

Ці особливості трансляції інформації на аудиторії зображено нами за допомогою стрілок 1, 2, 3, що беруть свій початок з оболонок сфер духовного буття мовця (екзистенційній – E_0 , ментальній – M та трансцендентній – T) і є спрямованими на відповідні їм сфери кожного слухача ($E_1, E_2, E_3, \dots, E_n$). При цьому наочно зрозумілим стає те, що

інформацію, яка транслюється мовцем, буде адекватно декодовано реципієнтом лише за умови її проходження крізь ділянки перетину ПКК мовця з ПКК реципієнта. В іншому випадку за умови виходу сигналу за межі зони спільного соціокультурного простору мовця і слухача (див. штрихову стрілку A) будь-яка інформація до свідомості слухача не потрапить. Про це переконливо свідчить той факт, що при відсутності у пам'яті реципієнта лише 30% понять, вживаних мовцем у будь-якому висловленні, він не здатен відтворити його смисл. Пояснюється це тим, що мозок не знаходить у тезаурусі відповідних концептів-значень, а, отже, свідомість індивіда не фіксує цю інформацію навіть у короткостроковій пам'яті.

Якщо звернутись до відомого з когнітивної практики положення про те, що довгострокова пам'ять зберігає переважно ті концепти, смисломістку сутність яких засвоєно індивідом у результаті їх енергетичного резонансу з підвищеним рівнем його емоційного стану, то можна апіорі вважати, що під час добре підготовленої промови кожний комплекс збуджуваних у духовній сфері лідера-мовця змістових та емоційних концептів невідмінно набудуватиме значного енергетичного потенціалу.

Оскільки різниця рівнів індивідуальних культур та світоглядів слухачів у аудиторії є неминучою, то в практиці спілкування значна частина публічних мовців має вдаватися до вживання емоційних, полікультурних щодо аудиторії, широко світоглядних, яскраво контрастних комплексів засобів маніпулятивного впливу. Специфічною, притаманною, зазвичай, публічному мовленню, є можливість налагодження зворотного зв'язку лідера-мовця з аудиторією. Вона полягає в тому, що, поряд із візуальним контролем реакції аудиторії на промову, лідер після виголошення певної фокусної думки має можливість звертатися до слухачів із традиційними шаблонними закличками. У промовах політичних особистостей такими можуть бути періодично повторювані заклички як-от: «*Ми вимагаємо справедливості!*», «*Разом ми сила!*» або гасла чи кличі на кшталт «*Ганьба!*». У релігійних лідерів це радше будуть такі акцентні фрази: «*Знамі Бог!*», «*Аміль!*», «*Врятуй та помилуй!*» тощо. Водночас це можуть бути й символічні жести мовця і представників аудиторії, їхні ритмічні погойдування, підняття рук до неба й таке інше. На групі слухачів різних соціально-культурних рівнів не аби-який маніпулятивний вплив можуть здійснювати

мовленнєво-комунікативні (лексичні, стилістичні, граматичні тощо), соціально-статусні (посада, вік, відомість, популярність тощо) та харизматичні (статут, одяг, манера спілкування тощо) ознаки лідера-мовця, які набувають у спілкуванні ролі факторів або засобів впливу особистості самого мовця.

Висновки і перспективи. Щодо подальших міркувань стосовно механізмів декодування інформації, яку лідер-мовець транслює на аудиторію, акцентуємо увагу на такому. По-перше, і породження психо-когнітивною системою мовця засобів транслювання інформації під час комунікації, і її декодування слухачем відбуваються за тими самими механізмами, але здійснюються у зворотній послідовності. По-друге, стереотипи смислів промов сприймаються слухачами у відповідності до їх культурних рівнів як інваріантної єдності генетично природжених і соціально набутих енергетичних потенціалів концептів-значень, накопичуваних у їхній пам'яті протягом життя. По-третє, чим більшим буде енергетичний резонанс концептів-смислів і концептів-емоцій, транслюваних лідером на аудиторію, з енергетикою подібних концептів, що є у пам'яті слухачів, тим глибшим буде маніпулятивний вплив його публічного мовлення.

Такими у площині міждисциплінарного аналізу існуючих результатів конкретно-наукових досліджень у їх загальному вигляді вбачаються нами енергетичні механізми, рушійні сили та комплекси мовних і позамовних засобів маніпулятивного впливу публічного мовця на аудиторію.

Зважаючи на викладені думки, ми сподіваємось, що вони здатні слугувати надійною основою для поглиблення наукового знання про закономірності та особливості перебігу процесів і явищ сугестивного впливу мовця на аудиторію, а також для подальшого конвенціонального вироблення загальних уявлень і міждисциплінарних понять самої когнітивістики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Калита А.А. Актуалізація емоційно-прагматичного потенціалу : монографія. Тернопіль : Підручники і посібники, 2007. 320 с.
2. Azevedo F. A., Carvalho L.R.B., Grinberg L.T., Farfel J. M., Ferretti R.E.L., Leite R.E.P., Filho W.J., Lent R., Herculano-Houzel S. Equal numbers of neuronal and nonneuronal cells make the human brain an isometrically scaled-up primate brain. *Journal of Comparative Neurology*. 2009. Vol. 513, Issue 5. P. 532-541. <https://doi.org/10.1002/cne.21974>
3. Barsalou L. W. Grounded cognition. *Annual Review of Psychology*, 2008. Vol. 59(1). P. 617-645. 10.1146/annurev.psych.59.103006.093639
4. Herculano-Houzel S. The human brain in numbers: A linearly scaled-up primate brain. *Frontiers in Human Neuroscience*. 2009. Vol. 3:31. DOI: 10.3389/neuro.09.031.2009
5. Klymenyuk A. An Interdisciplinary Poly-Functional Lingual-Cognitive Classification of Instincts. *Bendrine Kalba*. 2021. Vol. 94. <https://journals.iki.lt/bendrinekalba/article/view/2137/2262>
6. Neuron. URL: <https://www.britannica.com/science/neuron> (accessed on the 28th May 2023).

REFERENCES:

1. Kalyta A.A. (2007). Aktualizatsia emotsiino-pragmatychnoho potentsialy [Emotional-and-pragmatic potential actualisation]. Ternopil: Pidruchnyky s posibnyky. 320 c.
2. Azevedo, F. A., Carvalho, L.R.B., Grinberg, L.T., Farfel, J. M., Ferretti, R.E.L., Leite, R.E.P., Filho, W.J., Lent R., Herculano-Houzel, S. (2009). Equal numbers of neuronal and nonneuronal cells make the human brain an isometrically scaled-up primate brain. *Journal of Comparative Neurology*, Vol. 513, Issue 5, P. 532-541. <https://doi.org/10.1002/cne.21974>
3. Barsalou, L. W. (2008). Grounded cognition. *Annual Review of Psychology*, Vol. 59(1). P. 617-645. 10.1146/annurev.psych.59.103006.093639
4. Herculano-Houzel, S. (2009). The human brain in numbers: A linearly scaled-up primate brain. *Frontiers in Human Neuroscience*, Vol. 3:31. DOI: 10.3389/neuro.09.031.2009
5. Klymenyuk A. (2021). An Interdisciplinary Poly-Functional Lingual-Cognitive Classification of Instincts. *Bendrine Kalba*. Vol. 94. <https://journals.iki.lt/bendrinekalba/article/view/2137/2262>
6. Neuron. URL: <https://www.britannica.com/science/neuron> (accessed on the 28th May 2023)